

65 YAŞINI DOLDURMUŞ MUHTAÇ, GÜÇSÜZ VE KİMSESİZ TÜRK VATANDAŞLARINA AYLIK BAĞLANMASI HAKKINDA KANUN

Kanun Numarası : 2022
Kabul Tarihi : 1/7/1976
Yayımlandığı R.Gazete : Tarih : 10/7/1976 Sayı : 15642
Yayımlandığı Düstur : Tertip : 5 Cilt : 15 Sayfa : 3254

Madde 1 – (Değişik: 14/4/2016-6704/1 md.)

Sosyal güvenlik kuruluşlarının herhangi birisinden her ne nam altında olursa olsun bir gelir veya aylık hakkından yararlananlar ile uzun vadeli sigorta kolları açısından zorunlu olarak sigortalı olunması gereken bir işte çalışanlar, nafaka bağlanmış veya nafaka bağlanması mümkün olanlar veya 24/5/1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu hükümlerine göre harçlık ödenenler hariç olmak kaydıyla, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları tarafından muhtaç olduğuna karar verilen 65 yaşını doldurmuş Türk vatandaşlarına, muhtaçlık hâli devam ettiği müddetçe (2.332) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımından bulunacak tutarda aylık bağlanır.

Birinci fıkra kapsamına girenlerden, her ne nam altında olursa olsun kendisine ve eşine ait her türlü gelirler toplamı esas alınmak suretiyle, kişi başına düşen ortalama aylık gelir tutarı asgari ücretin aylık net tutarının 1/3'ünden fazla olanlar ile aynı tutardan fazla gelir sağlaması mümkün olan kimseler muhtaç kabul edilemez ve kendilerine aylık bağlanamaz.

65 yaşın tespitinde, doğum tarihlerinde yapılmış düzeltmeler nazara alınmaz.

Madde 2 –(Değişik: 12/7/2013-6495/73 md.)

65 yaşını doldurmamış olmasının yanı sıra;

a) Başkasının yardımı olmaksızın hayatını devam ettiremeyecek şekilde engelli olduklarını ilgili mevzuatı çerçevesinde alınacak sağlık kurulu raporu ile kanıtlayan, 18 yaşını dolduran Türk vatandaşı engellilerden; sosyal güvenlik kuruluşlarının herhangi birisinden her ne nam altında olursa olsun bir gelir veya aylık hakkından yararlananlar ile uzun vadeli sigorta kolları açısından zorunlu olarak sigortalı olunması gereken bir işte çalışanlar veya nafaka bağlanmış ya da nafaka bağlanması mümkün olanlar hariç olmak üzere, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları tarafından muhtaç olduğuna karar verilenlere muhtaçlık hâli devam ettiği müddetçe (4.860) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımından bulunacak tutarda,

b) İlgili mevzuatı çerçevesinde alınacak sağlık kurulu raporu ile engelli olduklarını kanıtlayan, 18 yaşını dolduran ve talebine rağmen Türkiye İş Kurumu tarafından işe yerleştirilememiş olan Türk vatandaşlarından; sosyal güvenlik kuruluşlarının herhangi birinden her ne nam altında olursa olsun bir gelir veya aylık hakkından yararlananlar ile uzun vadeli sigorta kolları açısından zorunlu olarak sigortalı olunması gereken bir işte çalışanlar veya nafaka bağlanmış ya da nafaka bağlanması mümkün olanlar hariç olmak üzere, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları tarafından muhtaç olduğuna karar verilenlere muhtaçlık hâli devam ettiği müddetçe (3.240) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımından bulunacak tutarda,

aylık bağlanır.

Nafaka bağlanan veya nafaka bağlanması mümkün olanlar ile sosyal güvenlik kuruluşlarının herhangi birinden her ne nam altında olursa olsun gelir veya aylık hakkından yararlanan durumunda ya da uzun vadeli sigorta kolları açısından zorunlu olarak sigortalı olunması gereken bir işte çalışan durumunda kendisine bakmakla yükümlü bir yakını bulunan engelli çocuklar hariç olmak kaydıyla; Türk vatandaşı olan, 18 yaşını tamamlamamış ve ilgili mevzuatı çerçevesinde alınacak sağlık kurulu raporu ile engelli oldukları kanıtlanmış durumundaki engelli yakınlarının bakımını üstlenen Türk vatandaşlarından, her ne nam altında olursa olsun her türlü gelirler toplamı esas alınmak suretiyle hane içinde kişi başına düşen ortalama aylık gelir tutarı 16 yaşından büyükler için belirlenmiş olan asgari ücretin aylık net tutarının 1/3'ünden daha az olan ve Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları tarafından muhtaç olduğuna karar verilenlere muhtaçlık hâli devam ettiği müddetçe ve bakım ilişkisini fiilen gerçekleştirmeleri kaydıyla, (3.240) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımından bulunacak tutarda aylık bağlanır.

Birinci fıkranın (a) ve (b) bentleri kapsamına giren engellilerden veya ikinci fıkra gereğince aylık bağlanacak engelli yakınlarından, her ne nam altında olursa olsun her türlü gelirler toplamı esas alınmak suretiyle, hane içinde kişi başına düşen ortalama aylık gelir tutarı, 16 yaşından büyükler için belirlenmiş olan asgari ücretin aylık net tutarının 1/3'ünden fazla olanlar ile aynı tutardan fazla gelir sağlaması mümkün olan kimseler muhtaç kabul edilemez ve kendilerine aylık bağlanamaz. **(Ek cümle: 20/2/2014-6525/12 md.)** Ayrıca, 2828 sayılı Kanun hükümlerine göre harçlık ödenenler de muhtaç olarak kabul edilemez ve kendilerine bu Kanun hükümlerine göre aylık bağlanamaz.

65 yaşın doldurulmasından önce bu madde hükümlerine göre bağlanmış olan aylıkların aynı şekilde ödenmesine devam olunur. **(Değişik ikinci cümle: 14/4/2016-6704/2 md.)** Bu Kanunun 1 inci maddesine göre aylık bağlanana; başkasının yardımı olmaksızın hayatını devam ettiremeyecek kadar engelli olduklarını ilgili mevzuatına göre alınacak sağlık kurulu raporu ile kanıtlamaları ve birinci fıkranın (a) bendi ile üçüncü fıkradaki koşulları taşımaları hâlinde, birinci fıkranın (a) bendine göre aylık bağlanır. Aylık bağlanmasına esas teşkil eden engellilik oranı değişen kişilerin aylıkları durumlarına göre yeniden tespit olunur. Engellilik oranı, bu Kanuna göre aylık bağlanması gereken oranın altına düşen kişiler ile üçüncü fıkrada belirtilen aylık ortalama gelir tutarından fazla gelir elde etmeye başlayan kişilerin aylıkları kesilir.

İkinci fıkra kapsamına giren 18 yaşından küçük engelliler, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin (3) numaralı alt bendi kapsamına girenlere ilişkin hükümler çerçevesinde genel sağlık sigortasından yararlandırılır. Bu engellilerin bakımı amacıyla ikinci fıkraya göre aylık bağlanacak kişilerden genel sağlık sigortalısı veya bakmakla yükümlü olunan kişi durumunda olmayanlar 5510 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin (1) numaralı alt bendi kapsamında kabul edilir.

Birinci fıkra hükümlerine göre aylık almaya hak kazanacak şekilde engelli olduğunu belgeleyen ve herhangi bir sosyal güvenlik kurumundan yetim olarak aylık veya gelir almakta olan çocuklardan bu kurumlardan aldıkları aylık veya gelir toplamı tutarları, bu madde gereğince durumlarına göre ödenebilecek tutardan daha az olanlara; aradaki fark ilgili sosyal güvenlik kurumu tarafından (birden fazla sosyal güvenlik kurumundan aylık veya gelir alanlar için yalnızca tercih edecekleri bir sosyal güvenlik kurumu tarafından) ödenir ve bu şekilde ödenen tutarlar Hazineden tahsil edilir.

Madde 3 – Bu aylıkların başlangıç tarihi, ilgililerin Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarına yapacakları yazılı müracaatlarını takip eden aybaşıdır. ⁽¹⁾

(Değişik ikinci fıkra: 17/4/2008-5754/92 md.) Bu aylıklar, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından belirlenecek ödeme gün ve dönemlerinde peşin olarak ödenir. Aylığa hak kazanma başlangıç tarihi ile ilk aylık ödemesinin yapıldığı ödeme döneminin ilişkin olduğu aya kadar olan haklar için ise defaten ödeme yapılır. ⁽¹⁾

Peşin verilen gelir ve aylıklar durum değişikliği veya ölüm halinde geri alınmaz. Ancak, aylık bağlama ile ilgili geçim şartının kalkması halinde, aylıklar bu şartın kalktığı tarihi takibeden dönem başından itibaren kesilir.

Madde 4 – Bu Kanuna göre aylık bağlanmada veya ödenmesinde uygulanacak usul ve esaslar ile kullanılacak belgeler, Maliye Bakanlığı ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından müşterek hazırlanacak bir yönetmelikle tespit olunur. ⁽²⁾

Madde 5 – Bu Kanuna göre aylığa hak kazanmak üzere düzenlenen belgelerin gerçeğe uymadığı tespit edildiği takdirde, ödenen aylıklar ödeme tarihinden tahsil tarihine kadar Türkiye İstatistik Kurumunca her ay için belirlenen Tüketici Fiyatları Endeksi (TÜFE) aylık değişim oranları esas alınarak hesaplanacak tutarıyla birlikte geri alınır ve belgeleri düzenleyen ve kullananlar hakkında ayrıca genel hükümlere göre ceza kovuşturması yapılır. ⁽³⁾

Madde 6 – Bu aylıklar ile bağlanmasında ve ödenmesinde kullanılacak belgeler her türlü vergi ve resimden muaftır.

Madde 7 – (Mülga: 31/5/2006-5510/106 md.)

Madde 8 – (Değişik: 31/7/2008-5797/7 md.) ⁽⁴⁾

(Değişik birinci fıkra: 12/7/2013-6495/73 md.) 1 inci ve 2 nci maddelerin kapsamına girenlere Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığınca aylık bağlanır ve Bakanlık bütçesinin ilgili tertibinden ödenir. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları, gerektiğinde; aylık almak için başvuranların kendilerinin ve nafaka yükümlülerinin gelir, yaşam düzeyi ve varlıkları hakkında, belirleyeceği yöntemlerle inceleme yapmaya ve yaptırmaya, özel veya resmi idare, müessese ve ortaklarından ve şahıslardan bilgi ve belge istemeye yetkilidir.

(1) 12/7/2013 tarihli ve 6495 sayılı Kanununun 73 üncü maddesiyle, bu maddenin birinci fıkrasında geçen “Emekli Sandığına” ibaresi, “Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarına” şeklinde, ikinci fıkrasında geçen “Sosyal Güvenlik Kurumu” ibaresi, “Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı” şeklinde değiştirilmiştir.

(2) 12/7/2013 tarihli ve 6495 sayılı Kanununun 73 üncü maddesiyle, bu madde de yer alan geçen “usul ve kullanılacak belgeler, Maliye ve Sosyal Güvenlik Bakanlıklarınca” ibaresi “usul ve esaslar ile kullanılacak belgeler, Maliye Bakanlığı ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından” şeklinde değiştirilmiştir.

(3) 13/2/2011 tarihli ve 6111 sayılı Kanununun 66 ncı maddesiyle, bu maddede yer alan “ödenen aylıklar % 50 fazlasıyla geri alındığı gibi,” ibaresi “ödenen aylıklar ödeme tarihinden tahsil tarihine kadar Türkiye İstatistik Kurumunca her ay için belirlenen Tüketici Fiyatları Endeksi (TÜFE) aylık değişim oranları esas alınarak hesaplanacak tutarıyla birlikte geri alınır ve” olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

(4) 11/10/2011 tarihli ve 662 sayılı KHK'nin 9 uncu maddesiyle, bu maddenin birinci ve ikinci fıkralarında yer alan “İl veya İlçe İdare Kurullarının” ibareleri “İl veya İlçe Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının” olarak değiştirilmiştir.

(Değişik ikinci fıkra: 12/7/2013-6495/73 md.) Aylık bağlanmasında, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarınca sosyal inceleme raporları ve gerektiğinde sağlık kurulu raporları da dikkate alınarak ilgililerin bu Kanuna göre aylık bağlanması şartlarını haiz oldukları yönünde verilmiş kararlar esas alınır. Aylık bağlama işlemi sırasında veya aylık bağlandıktan sonra yapılacak incelemeler sonucunda, aylık bağlama kararını etkileyebilecek yanlışlık veya eksikliklerin tespit edilmesi hâlinde, bu durum ilgisine göre Vakıflara, aylık bağlanana veya bağlanacak olana ve gerektiğinde ilgili idarelere Vakıf veya Bakanlık tarafından bildirilir. Aylık bağlanmış veya bağlanacak olanlara yapılacak bildirimlerin iadeli taahhütlü posta ile gönderilmesi esastır. Aylık bağlanmış olanlarla ilgili eksikliklerin veya yanlışlıkların giderilmemesi hâlinde, tebligat tarihinden itibaren üç aylık sürenin sona erdiği tarihin içinde bulunduğu ödeme döneminin sonunda aylık kesme veya düzeltme işlemi yapılır ve fazla ödenen tutarlar geri alınır. Aylık bağlanmasına esas rapor ve belgeleri gerçeğine aykırı olarak düzenleyenler ile bu nitelikteki rapor ve belgelere dayanarak aylık aldığı tespit edilenler hakkında 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu hükümlerine göre işlem yapılır.

(Mülga üçüncü fıkra: 12/7/2013-6495/73 md.)

Bu madde kapsamında aylık bağlamaya esas sağlık kurulu raporlarını düzenlemeye yetkili sağlık kuruluşlarının belirlenmesi ile bu raporların alınmasına ilişkin diğer usul ve esaslar Sağlık Bakanlığı ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından birlikte hazırlanacak yönetmelikle belirlenir. ⁽¹⁾

Ek Madde 1 - (Ek:1/7/2005 - 5378/25 md.; Mülga: 12/7/2013-6495/73 md.)

Ek Madde 2 - (Ek: 31/7/2008-5797/8 md.)

(Mülga birinci fıkra: 12/7/2013-6495/73 md.)

Diğer mevzuatta daha önce bu Kanunun 8 inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca oluşturulan sağlık kurullarına yapılan atıflar, 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Kanunla kurulan Kurum Sağlık Kuruluna yapılmış sayılır.

Geçici Madde 1 - (Ek: 17/4/2008-5754/92 md.)

Bu Kanun kapsamındaki kişilere bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihe kadar yersiz ödenen ve geri alınması gereken aylıklar ile bunlardan doğan ceza ve faizler terkin edilmiştir. İlgililer hakkında herhangi bir idari ve icrai takibat yapılmaz.

Geçici Madde 2 - (Ek: 13/2/2011-6111/67 md.)

Bu maddenin yayımı tarihinden itibaren 3 aylık süre içerisinde talepte bulunan ve sosyal güvenlik mevzuatına tabi olarak çalışmayan, sosyal güvenlik kurumlarından ya da yabancı bir ülke sosyal güvenlik kurumundan her ne ad altında olursa olsun herhangi bir gelir veya aylık almayan ve silikozis hastalığı nedeniyle meslekte kazanma gücünü en az % 15 kaybettiğine Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Kurulunca meslek hastalıkları tespit hükümleri çerçevesinde karar verilen kişilere, bu maddede belirtilen şartları sağlamaları halinde aşağıda belirtilen esaslara göre Sosyal Güvenlik Kurumunca aylık bağlanır.

(1) 12/7/2013 tarihli ve 6495 sayılı Kanunun 73 üncü maddesiyle, bu fıkroda yer alan "Kurum" ibaresi "Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı" şeklinde değiştirilmiştir.

Meslekte kazanma gücünü;

- a) % 15 ila % 34 arasında kaybedenlere 7000,
- b) % 35 ila % 54 arasında kaybedenlere 8000,
- c) % 55 ve üzerinde kaybedenlere 9000,

gösterge rakamının her yıl bütçe kanunu ile tespit edilecek aylık katsayısı ile çarpımı sonucunda bulunan tutarda aylık bağlanır.

Yukarıda belirtilen şartlara göre aylık almakta iken ölen silikozis hastasının; 5510 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının; (a), (b) ve (e) bentleri hariç olmak üzere, 5510 sayılı Kanun veya yabancı bir ülke mevzuatı kapsamında çalışmayan veya kendi sigortalılığı nedeniyle gelir veya aylık almayan;

- a) Dul eşine % 50'si, bu madde kapsamında aylık alan çocuğu bulunmayan dul eşine % 75'i,
- b) Çocuklarından;

1) 18 yaşını, lise ve dengi öğrenim görmesi halinde 20 yaşını, yüksek öğrenim yapması halinde 25 yaşını doldurmayan ve evli olmayan veya,

2) Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Kurulu kararı ile çalışma gücünü en az % 60 oranında yitirip malul olduğu anlaşılanların veya,

- 3) Yaşları ne olursa olsun evli olmayan, evli olmakla beraber sonradan boşanan veya dul kalan kızlarının, her birine % 25'i,

oranında aylığın tamamı dağıtılacak şekilde aylık bağlanır. Eş ve çocuklara bağlanacak aylıkların toplamı silikozis hastasına bağlanan aylığın tutarını geçemez. Bu sınırın aşılması için gerekirse eş ve çocukların aylıklarından orantılı olarak indirimler yapılır.

Eş ve çocukların aylıkları yukarıda belirtilen koşulların ortadan kalkması halinde kesilir.

Bu maddeye göre tarafına aylık bağlanan silikozis hastası ile eş ve çocuklarının tedavi giderleri, 18/6/1992 tarihli ve 3816 sayılı Ödeme Gücü Olmayan Vatandaşların Tedavi Giderlerinin Yeşil Kart Verilerek Devlet Tarafından Karşlanması Hakkında Kanun hükümlerine göre, Kanunun 2 nci maddesinde belirtilen aile içindeki kişi başına düşen gelir payına bakılmaksızın yeşil kart verilerek karşılanır.

Bu maddeye göre aylık alanların 5510 sayılı Kanuna göre çalışmaya veya sosyal güvenlik kurumlarından ya da yabancı bir ülke sosyal güvenlik kurumundan her ne ad altında olursa olsun gelir veya aylık almaya başlamaları halinde aylıkları kesilir.

Geçici Madde 3 – (Ek: 12/7/2013-6495/73 md.)

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihe kadar bu Kanun kapsamında yersiz veya fazla ödenmiş aylıklar sebebiyle ilgililer adına çıkarılmış olan borç ve para cezaları ile bunlara ilişkin faizler terkin edilmiş sayılır ve haklarında herhangi bir adli, idari ve icrai takibat yapılmaz.

Geçici Madde 4 – (Ek: 10/9/2014-6552/82 md.)

Bu Kanun kapsamındaki kişilere bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihe kadar yersiz ödenen ve geri alınması gereken aylıklar ile bunlardan doğan ceza ve faizler terkin edilmiştir. İlgililer hakkında herhangi bir adli, idari ve icrai takibat yapılmaz. Yersiz ödemeler kapsamında maddenin yürürlüğe girmesinden önce idare tarafından yapılan tahsilatlar, ilgililerine iade edilmez.

Madde 9 – Bu Kanun yayımlandığı tarihi takip eden mali yıl başında yürürlüğe girer.

Madde 10 – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

**2022 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK GETİREN MEVZUATIN
YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ TARİHİNİ GÖSTERİR LİSTE**

Değiştiren Kanunun/ KHK'nin Numarası	2022 sayılı Kanunun değişen veya iptal edilen maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
3783	—	7/3/1992 tarihini takip eden aybaşı
5335	7	27/4/2005
5378	Madde 1 ve Ek Madde 1	7/7/2005
5597	8	23/3/2007
5754	3, Ek Madde 1 ve Geçici Madde 1	8/5/2008
(5754 sayılı Kanun ile değişik)5510	7	1/10/2008
5797	8, Ek Madde 2	19/8/2008
6111	5, Geçici Madde 2	25/2/2011
KHK/662	1, 8	2/11/2011
6462	Ek Madde 1	3/5/2013
6495	1, 2, 3, 4, 8, Ek Madde 1, 2, Geçici Madde 3	2/8/2013
6525	1, 2	27/2/2014
6552	Geçici Madde 4	11/9/2014
6704	1, 2	26/4/2016